

רשומות

הצעות חוק

12 בדצמבר 2000

2948

ט"ו בכסלו התשס"א

עמוד

314	הצעת חוק יסוד: הממשלה (תיקון מס' 10)
315	הצעת חוק הבחירות לכנסת ולראש הממשלה (תיקון מס' 39), התשס"א-2000
316	הצעת חוק הבחירות לכנסת ולראש הממשלה (תיקון מס' 40), התשס"א-2000
317	הצעת חוק מימון מפלגות (תיקון מס' 21) (דין מפלגות המקיימות סיעה אחת), התשס"א-2000

מתפרסמות בזה הצעות חוק מטעם ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת:

הצעת חוק-יסוד: הממשלה (תיקון מס' 10)

1. תיקון סעיף 10 בחוק-יסוד: הממשלה (להלן - חוק היסוד), בסעיף 10(א), במקום "60 הימים" יבוא "90 הימים".
2. בסעיף 12 לחוק היסוד, במקום סעיפים קטנים (ב) ו-(ג) יבוא:
- "(ב) מועמד לראש הממשלה רשאי להתפטר לא יאוחר מהמועד שייקבע בחוק; בהתפטרות לא יהיה כרי לדחות את מועד הבחירות.
- (ג) מועמד שהוצע על ידי מפלגה או מפלגות כאמור בסעיף 9(א1) או (2), וחל להיות מועמד, רשאיות המפלגה או המפלגות כאמור, בתוך שבועיים, אך לא יאוחר מהיום הרביעי שלפני יום הבחירות, להציע מועמד אחר מבין הכלולים ברשימת המועמדים שלהן לכנסת, ורואים אותו לכל דבר כראשון ברשימת המועמדים שבה היה כלול; בבחירות מיוחדות יוצע המועמד החדש מבין חברי הכנסת."

דברי הסבר

- סעיף 1** חוק-יסוד: הממשלה (להלן - חוק היסוד) קובע בסעיף 10(א) כי בחירות מיוחדות לראש הממשלה ייערכו "ביום ג' האחרון שלפני תום 60 הימים מן היום שבו נוצרה העילה לעריכתן". תקופה זו קצרה מכדי לאפשר לוועדת הבחירות המרכזית לארגן את הבחירות בצורה נאותה; מוצע להאריך תקופה זו ב-30 ימים נוספים.
- סעיף 2** מוצע לקבוע בחוק היסוד כי יהיה מועד שייקבע בחוק, שלאחריו לא יוכל עוד מועמד לראש ממשלה להתפטר. הכוונה היא לתקן את חוק הבחירות לכנסת ולראש הממשלה [נוסח משולב], התשכ"ט-1969, ולקבוע שם כי המועד האחרון להתפטרות ראש הממשלה יהיה 48 שעות לפני פתיחת הקלפיות (ראו חוברת הצעת חוק זו, בעמ' 315).
- לסעיף קטן (ג) המוצע** חדל מועמד לראש הממשלה מלהיות מועמד, מוצע לאפשר למפלגות המיוצגות בכנסת, אך לא לאפשר לקבוצה של 50,000 אנשים בעלי זכות בחירה להציע מועמד אחר, זאת עד היום הרביעי שלפני יום הבחירות.
- מוצע להחליף את הסעיף הקטן ולא לתקנו מפאת שיבושי נוסח שנפלו בו ושבאים עתה על תיקונם.
- סעיף 3** סעיף 23 לחוק היסוד מסדיר את דרכי ההתפטרות של ראש הממשלה וקובע כי במקרה כזה ייערכו בחירות מיוחדות.

ס"ח התשנ"ב, עמ' 214.

3. בסעיף 23 לחוק היסוד, בסופו יבוא:
"ד) סעיף זה יחול גם על ראש הממשלה הנבחר שהתפטר בטרם החל בכהונתו לפי סעיף 14."

הצעת חוק הבחירות לכנסת ולראש הממשלה (תיקון מס' 39), התשס"א-2000

1. בחוק הבחירות לכנסת ולראש הממשלה [נוסח משולב], התשכ"ט-1969¹ (להלן - החוק העיקרי), בסעיף 7, אחרי "הוראה זו לא תחול על מי שמצביע" יבוא "לפי סעיף 68 א".

2. בסעיף 7ב לחוק העיקרי, במקום "ו-85" יבוא "85 ו-87א) רישה".

3. אחרי סעיף 68א לחוק העיקרי יבוא:

68ב. (א) בסעיף זה, "מקלט" - מקום שבו שוהה אישה מוכה מחשש לחייה או לחיי ילדה, בפיקוח משרד העבודה והרווחה.

"הצבעת נשים השוהות במקלט לנשים מוכות

(ב) אישה השוהה במקלט רשאית להצביע בכל קלפי שנקבעה לפי הוראות סעיף 68א.

(ג) לא יאוחר מהיום ה-53 שלפני יום הבחירות, ימסור שר העבודה והרווחה ליושב ראש הועדה המרכזית רשימה של כל המקלטים ויצוין לגביהם פרטים נוספים כפי שנקבע בתקנות; לא יצוין מענו המדויק של מקלט.

(ד) ביום הבחירות תיחן מנהלת מקלט לכל שוהה במקלט, אישור בכתב להצביע כאמור בסעיף קטן (א) לפי טופס שנקבע בתקנות ואשר נמסר לה מראש על ידי הועדה המרכזית.

(ה) שוהה במקלט המצביעה בקלפי לפי סעיף זה, תזרה בפני ועדת הקלפי כאמור בסעיף 74(א) ו-(ב), תציג אישור הצבעה כאמור בסעיף קטן (ד), תשים את מעטפות ההצבעה בתוך מעטפה חיצונית, וועדת הקלפי תצוין על פני המעטפה החיצונית את שם הבוחרת, את מספר זהותה במרשם האוכלוסין ואת מענה, והבוחרת תטיל את המעטפה לעיני ועדת הקלפי לתוך הקלפי; אישור ההצבעה יוחזר לבוחרת בתום הצבעתה, לאחר שמזכיר ועדת הקלפי חתם על האישור בציון שמו ושם משפחתו.

(ו) ספירת הקולות של בוחרות שהצביעו לפי סעיף זה תהיה כפי שנקבע בתקנות."

ד ב ר י ה ס ב ר

לאנשים המוגבלים בניידות, בכל מקום בארץ, האת כדי שונים שאינם יכולות להצביע בקלפי ששמן כולל ברשימת הבוחרים שלה, מחשש לפגיעה בהן, ויכלו להצביע בקלפי אחרת אשר יש בה סידור להצבעה במעטפות כפולות.

סעיפים מוצע לחקן את חוק הבחירות לכנסת ו-3 ולראש הממשלה [נוסח משולב], התשכ"ט-1969 (להלן - החוק) כדי לאפשר לנשים השוהות במקלטים לנשים מוכות להצביע לפי ההסדר המוצע בהצעת חוק זו. בכל קלפי

¹ ס"ח התשכ"ט, עמ' 103.

4. תיקון סעיף 78 בסעיף 78 (א) לחוק העיקרי, בסופו יבוא:
 "(7) פתק הצבעה לראש ממשלה בעבור מועמד שהתפטר."
5. תיקון סעיף 79 בסעיף 79 לחוק העיקרי, במקום "את הפרוטוקולים והחומר" יבוא "את חומר הבחירות" ובמקום הסיפה המתחילה במילים "אולם רשאית" יבוא "אולם את הפרוטוקולים של ועדות הקלפי תשמור הועדה המרכזית עד יום הבחירות לכנסת הבאה".
6. תיקון סעיף 87 בסעיף 87 לחוק העיקרי, אחרי סעיף קטן (א) יבוא:
 "(א) מועמד לראש הממשלה רשאי להתפטר לא יאוחר מ-48 שעות לפני מועד פתיחת הקלפי כאמור בסעיף 72(א) על ידי מסירת כתב התפטרות בדרך האמורה בסעיף קטן (א)."

ד ב ר י ה ס ב ר

- סעיפים 2, 4 ו-6 מוצע להגביל את המועד שלאחריו לא יוכל עוד מועמד לראש ממשלה להתפטר, ל-48 שעות לפני מועד פתיחת הקלפיות.
- סעיף 5 מוצע לקבוע כי את הפרוטוקולים של ועדת הקלפי תשמור ועדת הבחירות המרכזית עד לבחירות לכנסת הבאה, דבר שיאפשר מעקב ובקרה על התהליך שהתנהל בוועדת הקלפי.
- במקביל מוצע לחקן את סעיף 78 לחוק שענינו קולות פסולים, ולקבוע כי מי שהצביע בעבור מועמד לראש ממשלה שהתפטר, קולו פסול.

הצעת חוק הבחירות לכנסת ולראש הממשלה (תיקון מס' 40), התשס"א-2000

1. תיקון סעיף 25 בסעיף 25(ב) לחוק הבחירות לכנסת ולראש הממשלה [נוסח משולב], התשכ"ט-1969 (להלן - החוק העיקרי), פסקה (א1) - תימחק.
2. סעיף 118 לחוק העיקרי - בטל.

ד ב ר י ה ס ב ר

- (1) ...
- (א1) ההתפלגות היא של יותר מחבר כנסת אחד, ובלבד שנעשתה בתוך 90 הימים שלפני יום הבחירות.
- סעיף 1 מוצע לבטל את האפשרות הקיימת לחברי כנסת להתפלג מסיעתם ב-90 הימים שלפני יום הבחירות, המעוגנת בסעיף 25(ב1)(א) לחוק הבחירות לכנסת ולראש הממשלה [נוסח משולב], התשכ"ט-1969 (להלן - החוק). הסעיף האמור עודד התפלגות ופיצול יתר לקראת הבחירות, וגרם לכך שמי שלא הוצב במקום גבוה ברשימת המועמדים במפלגתו, עזב את המפלגה סמוך לבחירות תוך כדי פגיעה במימון וברקות השידור של מפלגת האם שלו.
- זוה נוסח פסקה (א1) בסעיף 25(ב) שמוצע למחקה:
- "קביעת סיעות הכנסת
25. (א) ...
- (ב) ...
- (בו) רואים התפלגות של סיעה לענין סעיף 6 לחוק-יסוד: הכנסת, אם נתקיים אחד מהתנאים הבאים:

ס"ח התשכ"ט, עמ' 103.

תיקון סעיף 128

3. בסעיף 128 לחוק העיקרי, פסקה (1) – תימחק.

תיקון חוק
העונשין

4. בחוק העונשין, התשל"ז-1977, בסעיף 52(ב) האמור בו יסומן "1" ואחריו יבוא:

"(2) הורשע אדם בעבירת בחירות, יכול שתעלה תקופת התנאי בשל עבירה נוספת שהיא עבירת בחירות על שלוש שנים ובלבד שלא תעלה על חמש שנים. לענין פסקה זו, "עבירת בחירות" –

(1) עבירה לפי חוק הבחירות לכנסת ולראש הממשלה [נוסח משולב] התשכ"ט-1969;

(2) עבירה לפי חוק הרשויות המקומיות (בחירות), התשכ"ה-1965;

(3) עבירה לפי חוק הבחירות (רכי תעמולה), התשי"ט-1959.

ד ב ר י ה ס ב ר

כיום סמכות הדין בעבירות היא של בית משפט השלום למעט עבירה של זיוף פנקס בוחרים בנסיבות מחמירות (לפי סעיף 117) שהוא בסמכות בית המשפט המחוזי.

סעיף 4 תקופת התנאי הקבועה בסעיף 52(ב) לחוק העונשין היא בין שנה אחת לשלוש שנים. בעבירות בחירות, מוצע לאפשר לבית המשפט לקבוע תקופת תנאי ארוכה יותר, עד חמש שנים. מאחר שפרק הזמן שבין בחירות לבחירות הוא ארבע שנים (בבחירות לכנסת) או חמש שנים (בבחירות לרשויות המקומיות) הרי שעלול להיווצר מצב לפי הסעיף הקיים, שתקופת תנאי של מי שהורשע בעבירת בחירות, תסתיים לפני שותתחיל מערכת הבחירות הבאה.

הארכת תקופת התנאי, כמוצע בסעיף תביא לכך שמי שהורשע בעבירת בחירות יועמד למבחן של ממש שכן תקופת התנאי תחול גם במערכת הבחירות שלאחר מכן.

זיוף רשימת בוחרים שנמסרה

118. המזייף רשימת בוחרים שמסר שר הפנים לוועדה המרכזית או שמסרה הוועדה המרכזית לוועדת קלפי, והמשנה או משמיד רשימה כזאת שלא כדין, דינו – מאסר שבע שנים או קנס 10,000 לירות; נעברה העבירה על-ידי חבר של ועדת בחירות או על-ידי אדם הממונה על החזקת הרשימה או שמירתה או על קלפי או על שמירת הסדר בנקום קלפי, דינו – מאסר ארבע עשרה שנה או קנס 10,000 לירות.

סעיף 128(1) לחוק קובע כי "לענין עבירות לפי פרק ה, למעט סעיף 117 –

(1) הסמכות לרון בהן ולהטיל את העונשים הקבועים להן תהיה בידי בתי משפט השלום;

סעיף 3 מוצע לבטל את סעיף 128(1) האמור שכן עבירות בחירות צריכות להידון לפי כללי הדין הרגילים.

² סיח התשל"ז, עמ' 226.
³ סיח התשכ"ה, עמ' 248.
⁴ סיח התשי"ט, עמ' 138.

מתפרסמת בזה הצעת חוק של חבר הכנסת מטעם ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת:

הצעת חוק מימון מפלגות (תיקון מס' 21) (דין מפלגות המקיימות סיעה אחת), התשס"א-2000

תיקון סעיף 13

1. בחוק מימון מפלגות, התשל"ג-1973, בסעיף 13 –

(1) במקום סעיף קטן (א) יבוא:

ד ב ר י ה ס ב ר

מימון ההוצאות השוטפות על פי החוק, משמעות הדבר היא, שמימון המפלגות אינו ניתן לסיעה המשותפת, אלא למפלגות המרכיבות אותה, על פי מספר חברי הכנסת של כל מפלגה.

סעיף 12 לחוק מימון מפלגות, התשל"ג-1973 (להלן – החוק) קובע, כי כמה מפלגות המקיימות סיעה משותפת בכנסת, נחשבות סיעות נפרדות לענין קבלת

* הצעת חוק מס' פ/347; הועברה לוועדה ביום א' באדר א' התש"ס (7 בפברואר 2000).
¹ סיח התשל"ג, עמ' 52.

"(א) התפלגה סיעה בכנסת כמפורט להלן, או התמוגו סיעות בכנסת, יחושב מימון ההוצאות השוטפות של החלקים שהתפלגו או שהתמוגו בהתאם למספר החברים החדש, החל בחודש שלאחר שועדת הכנסת אישרה את השינוי לפי הוראת סעיף 25(ב2) לחוק הבחירות:

(1) הסיעה שהתפלגה היא צירוף של שתי מפלגות או יותר כאמור בסעיף 12 והתקיים אחד מאלה:

(א) ההתפלגות נעשתה בהתאם לאמור בסעיף 25(ב1) לחוק הבחירות;

(ב) ההתפלגות נעשתה בהתאם לאמור בסעיף 25(ב2) לחוק הבחירות, בתום שלוש השנים הראשונות לכהונתה של אותה כנסת, ואם החליטה הכנסת להתפזר לפני גמר תקופת כהונתה - בתקופת 90 הימים שלפני הבחירות לכנסת שלאחריה;

(2) ההתפלגות נעשתה בהתאם לאמור בסעיף 25(ב1א) לחוק הבחירות. (2) בסעיף קטן (ב), אחרי "שפרשו מסיעה" יבוא "או חלקים שהתפלגו מסיעה שלא כאמור בסעיף קטן (א)".

(3) אחרי סעיף קטן (ב) יבוא:

"ג) הוראות סעיף זה יחולו על אף האמור בכל הסכם בין מפלגות או סיעות."

תחילה 2. תחילתו של חוק זה ביום תחילת כהונתה של הכנסת השש עשרה.

דברי הסבר

ההתפלגות היתה למרכיביה השונים של הסיעה (לפי סעיף 25(ב1) לחוק הבחירות) ונעשתה בתום שלוש שנים הראשונות לכהונת אותה כנסת והאם החליטה הכנסת על פיזור - ב-90 הימים שלפני הבחירות לכנסת שלאחריה.

מטרת התיקון המוצע להרתיע מפלגה, אשר התמודדה בבחירות במסגרת מערך רב מפלגתי, וקיבלה את אמון הבוחר כחלק מאותו מערך, מלפרוש מן הסיעה בכנסת באמצע הקדנציה.

בהתאם לתיקון המוצע לסעיף 13(א) לחוק, מוצע לתקן גם את סעיף 13(ב) לחוק ולקבוע במפורש כי במקרים של התפלגות סיעה שאינם נכנסים לגדר תחולת סעיף קטן (א) לא יזכו החלקים המתפלגים במימון הוצאות שוטפות לפי החוק ומימון ההוצאות של סיעה שממנה התפלגו לא ישתנה.

כן מוצע להבהיר כי הוראות סעיף 13 הן הוראות קוגנטיות שלא ניתן להתנות עליהן.

חבר הכנסת ראובן ריבלין

סעיף 13 לחוק קובע, כי אם התפלגה הסיעה המשותפת, יחושב מימון ההוצאות השוטפות שזכאי לו כל אחד מהחלקים שהתפלגו, על פי מספר החברים החדש אחרי ההתפלגות. הסעיף מפנה לסעיף 25(ב1) לחוק הבחירות לכנסת ולראש הממשלה [נוסח משולב]. החשב"ט-1969 (להלן - חוק הבחירות) הקובע את דרכי ההתפלגות האפשרויות, בין השאר קובע סעיף 25(ב1) האמור כי קבוצה של שליש לפחות מחברי הסיעה אך לא פחות משני חברי סיעה יכולים להתפלג, וכן יכולה סיעה משותפת, שמלכתחילה היתה צירוף של כמה מפלגות, להתפלג למרכיביה.

משמעותו של סעיף 13 היא, כי הפלג הפורש מן הסיעה רשאי ליטול עמו את הזכות לקבל מימון מפלגות, על פי מספר החברים הפורשים, בתנאי שפרישתו עומדת בתנאי התפלגות כאמור.

לפי התיקון המוצע סיעה המורכבת מכמה מפלגות, תוכל להתפלג, אך החלקים שהתפלגו יזכו למימון מפלגות לפי החוק, רק אם יהיו שליש מחברי הסיעה אך לא פחות משני חברי סיעה לפי סעיף 25(ב1), או אם